

НИЗ

ЧИКА ЈОВИН ЛИСТ.

Г. II

1888.

ВУКОСАВА.

Мала Вукосава
 Врло много ћути,
 Рекао би човек
 На господство слути.

Ето, сад се игра
 Са претићи своји,
 Као да рачуна,
 Ка' да нешто броји.

Можда броји дане,
 Кад ће данак доћи,
 Кад ће добит' таблу
 И у школу поћи.

Јер по зиду дрљат'
 То већ сада куша,
 А о школи слушат!
 Срце јој и душа.

Вукосавин чика.

ЈЕДНА ТУРСКА ПРИЧА.

(Свршетак.)

Ма људи божи, ходите амо, помагајте! — тако је викао кадија, кад му је већ додијала та луда шала, шта ли је!

На ту вику униђоше слуге да виде шта је, који је бес.

А кадија виче: „Помагајте, момци ако бога знате! Спасевајте! Ето ми мазга ушла или упала у ћупу. Жао ми је да се утопи, — а опет не волим што са мношћом као неку шалу збија“.

Слуге су знале да се кадија нерадо шали, али на те речи дође им да прсну од смеја, но ипак га као слуге и као млађи озбиљно запиташе:

„Како то може да буде, господару, да мазга уђе у ћупу. Та да је ћупа десет пута толика, колика је, не би стало у њу ни по мазге!“

„Та шта ви ту мени мудрујете! Зар не видите где јој вире уши из ћупе!“

Слуге су виделе ћупу. ал не видеше никакве уши. (То је видео само кадија и још можда онај зли дух, онај Еблис). Слуге се почеше згледати, и један другом дошапну: „Наш је господар полудео!“

Кадија се разљути и жестоко дрмајући руком показивао им је мазгине уши, колике су.

На ту грају дођоше и кадијине жене; па му још и оне пристадоше на јед, доказујући му да то не може бити, да мазга уђе у ћупу. Али ко ће њему избити из главе, што он својим очима види.

Сад послаше по еџиме (докторе). Еџими дођоше, али на ђавола не хтедоше ни они веровати да је мазга у ћупу. Они рекоше: „Јест нешто у ћупу, и то у кадијиној

ћупи, — а то је лудило, — он је полудио, помахнитио“.

За оног доба лудило се лечило батинама. Па тај лек прописаше и кадији, — и да му се три дана не да ништа јести, ништа пити (а то ни Еблис не би лако издржао).

Узалуд се кадија куне, да он није ништа измислио, већ само оно говори што је права истина. — што се већма куне, све му мање верују. Сад му конопцем стегоше и ноге и руке, да се не бацака па га гурнуше у неку празну одају.

Прођоше и та тешка три дана и онда дође један седи имам на провири кроз решетку на вратима, и запита кадију:

„Је ли, брате Амиде, је л' још мазга у ћупу.“

„Јесте, јесте“ викао је кадија, мислећи да ће му то помоћи, ако остане чврсто при првој речи. „Јесте, веруј ми, видео сам својим очима кад је скочила у ћупу, а уши је дизала из ћупе, не једаред, већ биће десет пута“.

Е сад почеше кадију поново батинати, — дабогме лека ради, па га затворише у неку мрачну бувару, и ту му не дадоше друго за јело и пиће, већ мало суха леба и мало хладне воде.

Ту је кадија имао каде да промишља о свему на тенане. Промисљао је и промислио је, и рече у себи: ово неће бити добро; та већ ни сад није добро, ал може бити још горе. Ја се могу сто година клети да је мазга у ћупу, нико ми неће веровати, а батина биће све више и више, а мојим леђима већ је и ово сувише. Нема ми дакле друге

помоћи; већ што видео не видео, — што сам рекао морам опорети. Тако прође још неколико дана, кад ето опет неколико имама на решетку:

„Брате Амиде!

„Ој?!

„Јели још мазга у ћупи?

Није, браћо, није. Нит' је кад била, нит' ће кад бити. Већ пуштајте ме напоље, ако бога знате; ја сам се опаметио. Излечиле су ме батине“.

„Алах ил Алах!“ Викнуше имамаи. Сви се обрадоваше и дозволише све пријатеље Амидове да се и они радују и да се сви провеселе. Само кад им се кадија излечио.

Други дан легао је Абдул Амид на миндерлук, да мало проспава.

Кад се пробудио погледа око себе и виде да је сам у својој одаји. Још и сад је стајала она злокобна ћупа на земљи поред миндерлука. А кадија је кришом жмиркао у ћупу. И гле, — ено опет, — ено и сад вираху мазгине уши из ћупе и мицаху се живо и тамо и амо. Али кадија уклони поглед на страну, неће да их види. Но ипак рече:

„Еј моја лепа мазгице, ћули ти уши колико ти год драго, — ал ја сам већ рекао да нисам ништа видео, па кад је то свима по вољи нека притоме и остане.“

То рече па зграби тестију и баци је кроз прозор на поље. По тада није више марио за мазге, — ал није више ни доказивао оно, што нико на свету неће да верује.

ПЕСМА МЛАДОГ МРНАРА.

То је вама земља
То је мени море.
Што су мени вали
То су вама горе.

Што је вама кућа
То је мени лађа; —

А сунце нам једно
С истока се рађа.

Кад се лађа креће
Весео сам, чио;
Са обале чујем:

„Срешан, момче, био!“

Јов Манојловић.

НЕ СУДИ ПРАВО О БЛИЖЊЕМУ.

Кад после рата неки краљ отпусти многе своје ратнике, био међу њима и један јуначина и поштењак потпоручик који, не имајући одакле за се издржавања у велику се јаду нађе: не зна шта ће ни куда ће. Све мислио и на једно смислио, оде право краљеву министру да га моли, не би ли му дао каку му драго другу службу.

Министар познавајући војника као честита и пожртвована човека, обећа, да ће све учинити и постарати се за њега. па га још шта више позове и на ручак.

За трпезом покаже министар својим гостима златну, лијепо и вештачки израђену бурмутицу, коју ови нису умјели доста нахвалити, па ајде с њом од руке до руке да је свако види и похвали.

Кад ал последије ручка, кад хтједе министар да шмркне, богме неима бурмутице: неима је у министровом џепу; а не може министар ни да се сјети да су му је повратили. Неки шаљивчина ће најпосле да примјети; нек види свако у свом џепу, можда се ко забунио, па је као своју, у џеп турио. Али и то

слабо помаже, нико се не јави, да је код њега Престаде шала и други гост предложи озбиљно, да се кутија мора наћи, зато да сви један за другим изврате џепове, да тако не буде сумње на праве људе. И он сам отпочне, а за њим други редом. Једини потпоручник не учини по жељи предлагачевој. па ни онда кад му рекоше, да то на њег' сумњу баца, као да је он крадљивац.

— Мени је доста, да се позовем на досадашњи мој живот, бранио се потпоручник од клевете. Јер кад то до сад нисам чинио, не сме ни сада пасти на мене сумња, да сам крадљивац постао.

Али слабо су ове речи могле обавијестити и уверити присутне госте о његовој невиности и из погледа им је потпоручник могао читати негодовање и презирање, али њега то није много некло, јер му је савјест била мирна и он се лијепо после ручка дигне и оде кући.

Те исте вечери, кад је слуга хтео да обеси на чивију министров капут, нађе он бурмутицу у једном пешу од капута, гдје је пропала кроз руну у џепу. Министру је то врло било драго, једно што му се кутија нашла, а друго што никаква сумња на потпоручнику више неће остати. Шта више, министар сутрадан позове к себи поново потпоручника, да га о ствари извијести.

Кад потпоручник дође министар га дочека с раширеним рукама, па пошто му све исприча, замоли га, да му каже, зашто он баш кад је и онако био невин, опет не хтједе џеп извратити.

Како смо сами — поче потпоручник — то вам могу казати, јер јуче то нисам хтио, што сам се бојао, да би когод од ваших гостију са мојим сиромаштвом подемевати се могао. Тако кад сам јуче к вама пошао, нисам знао да ћу на ручку остати, и зато сам купио једну кобасицу за ручак, јер за што друго нисам више новаца имао. Е сад да сам извратио џеп, шта мислите шта би ваши гости радили, кад би кобасицу угледали. Ето због тога нисам то хтео учинити.

Министар кад виђе шта је у ствари, загрли поново потпоручника и обећа му, да ће одмах краљу писати, да му се какво мјесто даде. Онда позове опет сво старо јучерашње друштво и руку под руку изиђе пред скупљене госте. Сјећајући се јучерашњег догађаја, гости су били сви изненађени, док им домаћин министар не показа бурмутицу и не приповједи гдје ју је нашао. Да растера сваку сумњу он потпоручника осу још и хвалама и лепу му службу даде.

Ову причу, драги Српчићи, превео сам вам да се поучите, да не треба никад о свом ближњем рђаво да мислите, све кад би нешто и сумњиво изгледало. Наша пословица вели: „Једна штета, сто грехова.“ Даклем и пословица признаје, да се у таким приликама човек лако огреши. Па зашто да се огрешујемо. Зашто да вређамо поштење чије, док му се кривица не обелодани. Та друга пословица опет вели: „изићи ће дело на видело“.

НЕКОЛИКО ПОСЛОВИЦА ИСТОЧНИХ НАРОДА.

(Араба, Турака и Персијана.)

Волиш ли већма новац него образ, изгубићеш на брзо обоје.

У првој превари крив је онај, који вара, а у другој крив је онај, који је преварен.

Ко хити брзо се умори.

Зајам радост, — враћање жалост.

Ко време узалуд пропусти, нека се на срећу не тужи.

Слике из Арапске: Бедујин на молитви.

ЛУТКА.

ингилингилинг, зазвони наједаред споља на врати. Тинка и Марта се мало тргоше и погледаше своју матер питајући се у себи, ко ли то сад к њима долази.

„Идите, видите ко је“, рече им мати; и деца истрчаше и брзо се вратише, а Тинка предаде матери једно писмо, чему ова као да се обрадовала — јер рече: „то ће писмо бити од вашег уја Тоше. Он нам већ неколико година у ово доба долази у госте, па можда нам и сад јавља да ће скоро доћи.“

Прочитавши писмо рече мајка деци: „Јест, погодила сам, уја пише. Он је наумио, да нам за десетак дана у госте дође, — али пре поласка хтео би да чује, како сте се владале. О Марти могу само добро писати, али ти, Тинка, — шта да му пишем о теби. Ти си од неког доба постала тако злобна и завидљива према својој сестри, у теби се развила нека себичност и грабљивост. И кад ме ујак пита ја ћу све да му јавим.“

„Немој, мати, молим те, немој то уји писати“, мољаше Тинка. Ја нећу више бити завидљива. Ако ти то ујаку пишеш, он ми неће ништа донети.“

„Не би ни требало да ти што донесе, ниси ни заслужила“, продуживаше мати. „Но добро, ја му за сада нећу о теби ништа писати, али одеада да будеш друкчија.“

Тинка то обећа и заиста неколико дана показивала се веома добра. Није јој било криво, кад мати Марти што поклони. Али то није дуго трајало. Ево већ дође и уја Тоша са великим пртљагом, са два повелика ковчега. Тинка је премишљала, шта ли ту све мора бити у тима ковчезима. Да јој је да може завирити у њих.

Та јој се жеља брзо испунила. Кад се ујак поодморио, узе кључиће да

отвори своје ковчеге, а уједно дозиваше децу да дођу ближе.

„Е, драга децо“, рече уја Тоша, као што чујем ви сте се добро владале, — зато сам вам донео нешто, и теби Тинка, и теби Марта.“ Па ти сад извади две красне лутке, — велике лутке са лепом дугом косом. Па обадве лутке у красном српском одећу; свилене либаде на њима — милина их видети.

Тинка се обрадовала и Марта се обрадовала, обадве пољубише ују у руку. Али мало за тим а Тинка поче да прћи уста — намргодила се и све нешто раменима узвија.

Запита је ујак шта јој је? Зар јој није лутка по вољи?

„Да, — Мартина је лутка лепша“

„Бог с тобом, дијете“, говораше ујак, „по чему је Мартина лутка лепша, кад су обадве једнаке, баш посве једнаке.“

„Нису једнаке. Ја волим ону Мартину.“

Марта је хтела да јој да своју лутку. Она је видела да су обадве једнаке. Па баш да је њена и лепша била, она би је сестри својој радо дала; само да буде мир.

Али ујак то не допусти.

„Ти, Марта, задржи своју лутку. Ја нисам знао, да је Тинка тако пакосна и завидљива. Па кад није задовољна са својом лутком, она неће имати ништа. Ево ја је узимам натраг.“

У то дође и мати, па кад виде шта је, то је јако заболи. „Даклем тако, Тинка, тако ти држиш реч, тако ти памтиш што си ми обећала.“

Тинка је плакала; јер томе се није надала, да ћеду јој лутку узети натраг. Плакала је, дуго је плакала, али јој није помогло. Ујак је био строг човек, па се није обзирао на сузе њене. Али те го-

дине није дуго остао код њих у гостима. Брзо се вратио кући.

Лутку је собом понео.

Но то је канда био добар лек Тинка није лутку ни помињала, само јој је тешко било, здраво јој је тешко било,

што је ујака увредила. — Она је сад чврсто наумила, да ће из свога младог срца искоренити злобу и зависти.

Али шта ће бити и како ће бити, за сад вам не могу још казати. Идемо да видимо.

Тетка Сока.

АЛЕКСАНДАР ВЕЛИКИ.

(Свршетак.)

На повратак још ни сад није помињао; поход се кретао све дубље ка истоку, Александар је хтео да задобије и златоносне земље индијске, па да дође до краја земље, колико је онда било познато. Нема сумње да је Индија и онда била земља богата, благословена, пунонародна. Житељи у Индији, баш ка и они у Египту, делили су се на сталеже (касте); главни је сталеж био свештеника научњака, који се зваху браминима, и који беху најизображенији. У Индији је било више крајева и кнезова. Некоји изидоше Александру на суерет са богатим даровима, кад су чули, да је већ прешао преко реке Инда. Ал. поступи још у напред, до реке *Хидаспа*, која се данас зове *Џилум*. Ту наиђе на отпор. Преко на обали устанио се краљ Пор са бројном војском, да му не да прећи преко те реке. Једне бурне ноћи, кад је севало, грмело и дажда као из кабла лила, претури славни јунак ту реку и натера у бегство војску Порову. Пор допаде рана и мораде се предати Александру. Ал. приступи Пору и задивљен његовом стаситошћу, његовом лепотом и господским понашањем упита га: „како желиш да с тобом поступиш?“ — „Као са краљем!“ одговори Пор. „Желиш ли још што од мене?“ — „Ништа друго, јер тиме сам све рекао.“ — И Ал. је поступио с њиме боље него што је овај и желети могао, јер не само да му је повратио његову краљевину,

него му је још поклонио више нових земаља.

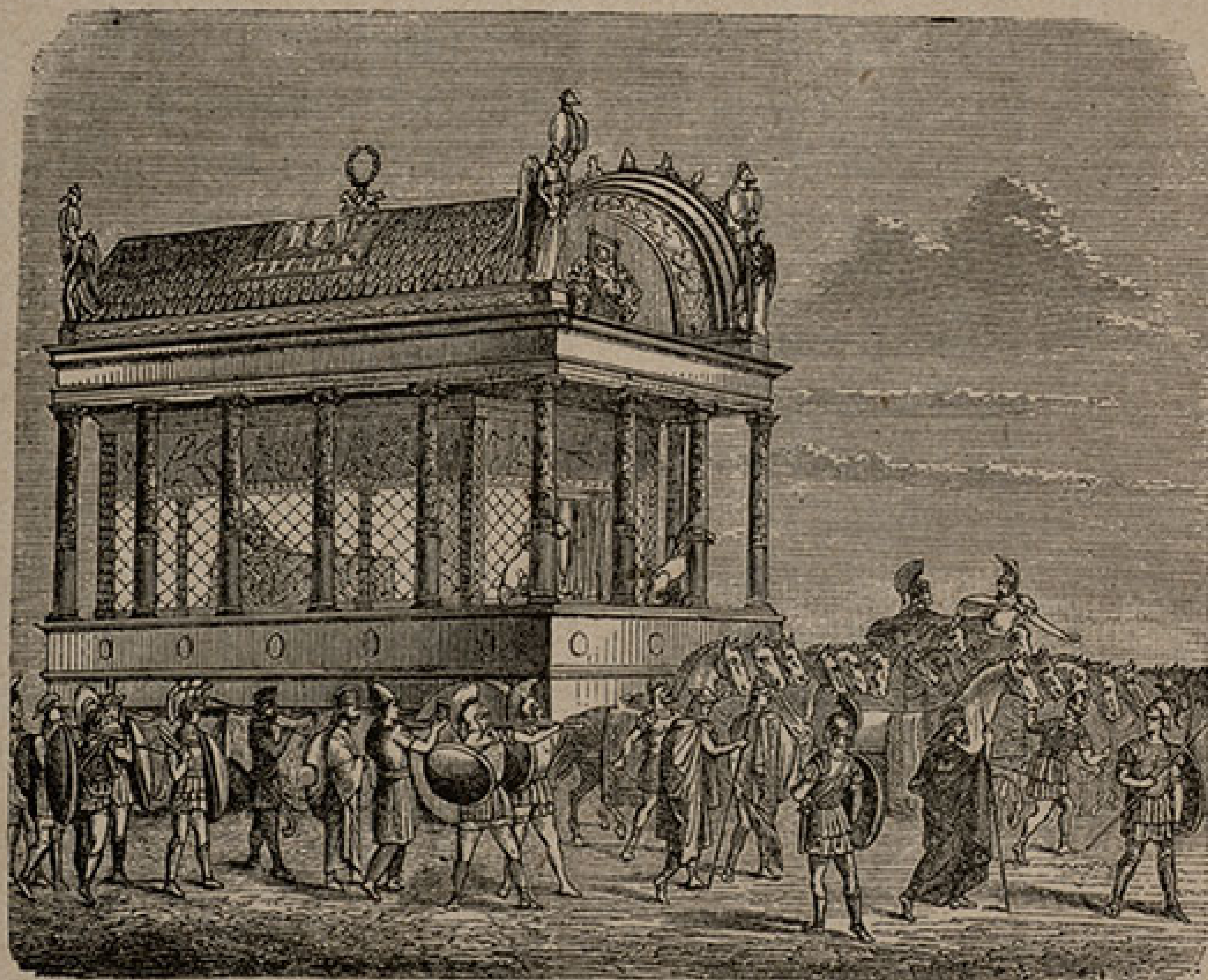
Али са пораза Порова ушао је у суседне народе страх, они нагнуше бегати и тако пређоше преко реке *Хиџазиса* (сада се зове Бејас). Ал. хтеде за њима и преко те реке. Али то је било већ премного његовој војсци, па се почеше бунити. Већ им беше додијало гинути, идући од једног народа до другог и ни кривим ни дужнима рушити њихов мир; они се зажелеше свога завичаја и својих породаца, од којих су сад већ 600 миља далеко били. Ал. хтеде да их обрлати, — али узалуд. Подиже се граја и нека потмула мумљава, неки ударише и у плач. Тада им рече краљ: „Ја идем даље у напред, и знам да ће вас бити доста, који ће ићи за мном; а који од вас нећеју, ти нека се врате дома и нека онде кажу, ево ми смо ти, који смо свога краља напустили.“ То рече и затвори се три дана у своме шатору, за та три дана нико га није видео. Ал. кад увиде, да му војска не попушта, онда јој даде на знање, да се сад и он за повратак одлучио. Сад настаде у војсци радосно кликтање. Свако се отимао да дође што ближе своме краљу, да му захвали. Приређиваху веселе јуначке игре и приносише боговима жртве. У спомен те краљеве одлуке подигоше дванаест високих олтара, на ономе месту одакле ће се вратити домовини својој.

Већи део војске прешао је преко

реке Инда и навезао се на индијски оцан, да оданде добре до персијки обала, да испитају морске путе у Индију. А сам Ал. са осталим делом војске, претрпевши многе невоље, поврати се преко пешчаних степа Гедросије и Карменије у Вавилон, где се састао са оним првим делом војске. Вавилон требао је да постане престоница његове светске државе, јер, он је смерао, да све потчињене народе споји у једну државу, а ту државу да дигне на највиши ступањ човечанскога изображења. Али он се разболи у сред тога свога величанствено замишљенога рада. Од великог

најдостојнији.“ И он умре у својој тридесет и трећој години, а владао је свега 12 година и 8 месеци. Кад се помисли, да би се са временом губиле и ишчезле његове погрешке и слабости, а врлине његове да би се још већма развиле, кад се помисли, како су огромни планови са том необичном снагом у гроб легли, — онда је прерана његова смрт можда веома кобан догађај у повесници човечанства.

На слици, коју још овом чланку придајемо, видите како су изгледала колеса, на којима је Александрово тело пренешено из Вавилона у Мемфис. Да

напора, а богме и од неумерена и раскалашна живота, који је последњих година водио, наиђе на њ нека врућа грозница, од које му не би лека. Око самртна одра скупише се његове војсковође и праштајући се руковаху се с њиме. Он подиже мало главу са узглавља, погледа пунозначајно око себе и рече: „Мени се слуту, да ће после моје смрти настати љути и крвави бојеви.“ Тада га неки запиташе: на кога да бирамо за краља на твоје место? А он им укратко одговори: „онога, који је

та колеса буду што лепша, суделовали су 3000 грчких уметника, који су били у пратњи његовој. Његово је тело после пренешено у Александрију.

Још ћемо и то поменути, да славни наш дубровачки песник у своме „Осману“ вели, да је Александар велики био Србин.

Гундулић је живео нешто ближе времену Александрову, па можда је о томе нешто читао или што чуо. Ми се у расправу о Александровом пореклу не можемо упуштати, али то Гундулићево мишљење морадосмо прибележити

ПРОКЛЕТА МУВА.

(Са девет слика.)

Но, — оће ли још дуго зујати!

А, сад ћу ја тебе прогутати. — Хам!

Оћеш се торњати! Крррр!

Охо! Бежиш на поље! Ал не ћеш ми утећи.

Е гле сад безобразлука!

Чилигинг гилин! А-у! а-у! а-у!

Проклетa мува! Ух ала сам се о-
сакатио!

Ето нѣ! Још и батина да извучем!

*Шша?! Онеш си шу! — Ал сад
нек' те вија ко оће. Ја ћу да седим с
миром.*

ПЕСМА НАРОДНА

у којој матери децу успављују.

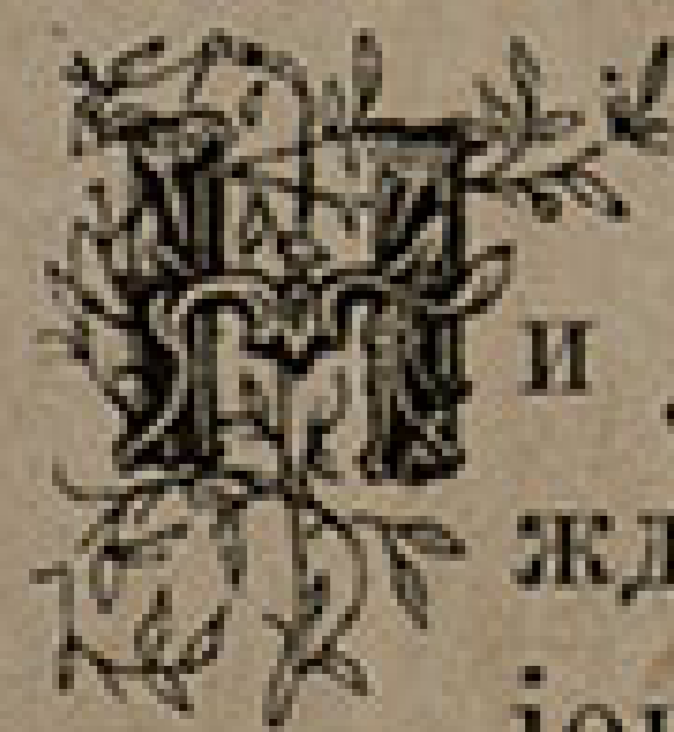
туд иду троја кола санка;
Истрчала малог Лазе мајка
Д' она купи за сребрник санка,
Да јој Лаза до зорице спава.

Кам' те тице што колаче месе
Да ми Лази колача донесу:
Локумића, лаких шеширића,
Савијаче и беле погаче.*)

*) Ову нам је песму послао Милорад Мар. Борикић (у песму не стоји одакле је) и вели да ју је чуо од своје матери.

ТИГАР.

(Свршетак.)

и једна звер толико људи не про-
ждере, као ова, и дан данашњи
још. Пре неког времена нестало
је за две године дана 80 људи из је-
дног јединог села, све од тигра подав-
љени. На једном је месту кроз два ме-

сеца дана сваки дан по једног човека
односио и прождирио. У Бенгалској, где
су све пиемоноштарске пешаци, кроз 14
дана сваки дан је по једног поштара
пождерао; и то се сила реда догађа,
да поште прекине и путове узапти.

Али не само у пољу, него ни у својим кућама нису људи сигурни. Толико реда се догоди, да преко плота, уз који се као и друга мачка брзо и вешто успуља, прескочи, пак човека зграби и преко плота однесе и пождере.

Од њега није човек сигуран ни на коњу; из заседе скочи, зграби и утекне. Толико је лудо смео да из заседе скочи на чету оружаних људи, у војску и оружаног човека зграби, однесе га и прождере га.

Човеку не вреди бегати испред њега; не вреди му ни викати, него му ваља, као и пред све остале мачке тврдо стати пред њега и у очи тврдо му гледати, а не скидати очију. Тај поглед ни једна, ни ова највећа, најкрвнија мачка не подноси, него се одма натраг повуче; али га ваља оком и пратити, не скидати ока с њега. Овим се начином више људи спасло. Оће кадкад као и многа друга звер и од понечег необичног да се поплаши; тако се једна жена спасла машући марамом, а једна у онај мах разапетом умбрелом (кишо- или сунцобраном).

Млад тигар даде се с' великом мукком припитомити и то кад се рани не месом већ само млеком. Тако их индијански факири припитоме пак као и псе уза се воде. Азијатски кнезови вољу их испред своји дворова као керове на ланци везане држати. Маторије је тигре тешко ублажити. Има их по менажерима, што се око газда улагују, чешу и увијају као мачке, улагујући и на леђа лежу и ваљају се, ал и онде им није веровати, јер и у игри и шали најопасније ране ноктима задају. Има менажериста, пак науче своју живу главу тигру у уста турати, ал онако је пре неку годину најстраотнији поглед загледаоце и био, кад један у тој продукцији наједаред газди главу одгризе.

Лов на тигра врло је опасан. Коњ неће ништо да наиђе на њ, још господара збаци и утекне. Најсигурнији је

слон, пак и он кадкад газду изневери, тако се од тигра престрави.

Кад индијански кнезови, који то у весеље чине, на тигра ајку дигну, изађе иљадама највећма оружани људи пешке и на слоновима, и начине коло, пак напусте псе, да га извијају, и запале пушањ у којем лежи, па га из тешки пушака туку и на циде га дочекују; и само је то једина срећа. што је тигар на рани врло мек: пушком добро згођен на месту мртав падне; али кад га не погоде, онда буде најстрашнија звер, која не зна ни за какав стра.

Од како су се стали Европљани насељавати по оним крајевима Азије, тигрова је сила понестало. Многим енглеским левентама то је најмилије весеље: ићи на тигре и тући и'. Енглеска влада у Индији плаћа на главу по 5 талира, те их тиме доста нестаје. У Декану је пре неког доба за 6 година утучено 1032 главе. Али при свему томе опет их по где-где још толико има, да се и данас читава села насељавати морају.

Најсмешније је на данашњи дан то, да многи Индијанци несмеду ни да се бране од тигра. ма да им марву односи и њи прождере; држе их за неко више а душманско створење, против којег одбрана не помаже, баш као што су оно наши прастари курјака за нека нечастива духа држали. Шта више, Суматранци их пазе као светињу, са оном њиовом прастаром вером Метемпсихозе (прелазка човечије душе по смрти из једног тела у друго људско или животињско) држе, да душе њиови кнезова и господара у тигрове уђу; то им је једино страшило међ животињама, као кнезови међ људма, те зато је у њи највећи преступ и грех убијати тигра.*)

*) Из „Путника“ који је негда издавао пок Е Чакра По свему судећи мислимо да је овај чланак написао наш незаборављени „Баба“ др. Ђ. Натошевић.

МАЈИ ЛАЗА.

Мали Лаза воли
 Кад таблу испише.
 Кад испише лепо,
 То воли још више.
 Запита ће тату
 Шта би радит' треба,

Па да табла увек буде
 Исписана лепо.

Ево шта је тата
 Рек'о своме Лази:
Све се леише иише,
 Што се више пази.

— љ —

МАГНЕТ.

Приповетка из физике. За децу написао гр. Лав Н. Толстој.
 (Свршетак.)

III.

ко се игла намагнетише (држати је подуже уз какав магнет), па се насади преко среде на какав мали стожер тако, да се може по томе стожерићу кретати, како јој драго окрећи је и врти тада, како хоћеш, она ће се увек вратити у првашњи положај — и стојаће једним (све једним истим) крајем на подне (на југ), а другим на поноћ (на север).

Док се није знало за магнет, по мору се није бродило на далеко. Како се пусте дубоко и далеко на море, тако, да не виде земље, могли су само по звездама и по сунцу знати, на коју страну плове. Но кад се натупти, па се не види ни сунца, ни месеца онда се опет није знало, на коју страну, да се плови. Обично при такој погоди наърне бура и ветрина, однесе лађу, Бог зна, камо, и разлуца је о хриди и о камење.

Еле, док се није знало за магнет, није се пливало по мору далеко од обале, него се све држали крајева; а кад су упознали магнет, направили су ону иглицу магнетну на стожеру, да се слободно креће и окреће по њему. И по тој игли су у свако доба дана и ноћи могли знати куда плове и где су. С том магнетном иглом почеше бродити и по даље од обале, и од то доба пронађоше много нових мора и земаља.

Данас нема брода без такве магнетне игле (компас). И осим њега има још и једна узица на крају кораба са неким завесцима — тиме се мери пут. Та узица је тако удешена, да се они чворови завезани на њој уз пут све сами одрешују, и по томе се знаде, колико је лађа превалила пута.

И путници на броду знаду данас у свако доба: и на каквом је месту лађа, и колико далеко и на којој страни. А све помоћу магнета.

АНАГРАМИ.

Боривој је еј Јови роб.
 —
 Како Сокин ник'о сокак.
 —
 Море, ја гај ером.
 —
 Ово дедово.

Ево лаве волове.
 —
 Ово Рада даров'о.
 —
 Ово попово.

Од Милене Коларовићеве.

НЕШТО О ПРСТЕЊУ.

Ве године била је у Будимпешти изложба прстења. Тим поводом писали су маџарски научњаци више расправа о прстењу, отуда сам ја нешто понабирчио, па мислећи, да ће то занимати и младе читаоце „Невенове“, шаљем то уредништву „Невена“, ако му се свиди да употреби.

Прстење се носило још у најстарија времена и нико не зна кад је томе ношењу почетак био. Али зна се, да ни у најстарија времена прстење није било само украс, већ да је и значило нешто.

Што год даље завирујемо у прошлост, налазимо, да људи беху све већма сујеверни. Веровало се, да неко драго камење има надприродну моћ, да онога који такав камен уза се носи, чува од разних болести, да га спасава у рату и у свакој опасности. То је била као нека амајлија, и свако је желео да таку амајлију има. А да се така амајлија не изгуби, утврђивали су камење у каричице од метала, а те каричице метали су на прст. Тако је по свој прилици постао први прстен. После су урезавали у камење разне тајанствене знаке, по неке кратке изреке и слике богова, а после кретоносних ратова урезивали су у њих и грбове.

Још *Плиније* и *Аристотело* писали су о лековитој снази понеког драгог камена. И један ердељски златар Петар Кечкеметија издао је год. 1644. књигу, у којој је доказивао да треба носити на претима прстење и у њима драго камење, ко хоће да буде здрав и сретан.

Једни су камени чували од куге, други су били добри од грчева. То је веровао не само прост народ, него је веровао и сам краљ Матија Корвин, па и цар Карло V.

Ево каква се снага ком камену придавала: *Калцедон* је чувао од трзавице у сну, од страховања и одбијао је свађу

и гложење. *Алем* бранио од ђаволског искушавања. *Ахаш* је био лек од уједа јакрепова (скорпија), бистрио је човечији разум и чувао је свога носиоца да не буде ником мрзак и досалан. *Смарагд* је био сутук разним отровима и прехрана од опадања косе. *Зафир* задржавао човека да не уради оно, чега ради би се после кајао. *Топаз* је утишавао гњев. *Бисер* је био најбољи за очи, те су очи од њега бивале светле, а могао је и слепцима вид да поврати. Неки *змајевити* камен уливао је у човека снагу, па да може савладати сваког непријатеља. Прах од камена *амешиста* узимао се у уста, и вељаху да се пијан човек од тога тако истрезнио. Највећа моћ пришивала се камену *Хелидомију*, он је био од свачега добар и удешавао је, да све на добро изиђе.

Египћани су носили прстење још пре више тисућа година. Први њихови прстенови имали су облик неке гадне бубе, коју су бубу они износили као символ (знак) бесмртности. После су се тек сетили, да у прстен урезају неке знакове, па да им прстен служи и за ударање печата.

После су се прстени поклањали од милоште или у награду.

И у светом писму има помена о прстенима. Говори, како је н. пр. Фараун скинуо свој прстен са руке и дао га Јосифу.

За време законоше Солона (639 — 594. пре Христа) већ је било у Грчкој прстења. У лацедемонији носило се прстење од жељеза. Римљани су тек од Грка прихватили ношење прстења и тај се обичај у њих тако развио, да су имали једно прстење за зиму а друго за лето, као што ми сад имамо зимске и летње хаљине. У Тацитово доба (200—276 после Христа) добивали су римски војници, који су се у боју одли-

ковали на поклон прстење од жељеза; али златно прстење није смео сваки носити, већ само великаши и прваци.

У Араба и Персијана могло се тако по прстењу познати, кога је реда и сталежа који човек.

Међу азијским народима носили су прстење и Кинези, и то од најдавнијих времена.

И то је давнашњи обичај, да се прстење носи на четвртом прсту леве руке, јер то је пут, који води управо к срцу.

Из старих времена много се помиње прстен *Поликратов*, онога тирана на острву Самосу (540—523 пре Хр.). Тај је прстен Поликрат бацио у море, ал

су га други дан ипак нашли у желуцу уловљене рибе.

У Млецима (Венецији), кад су изабрали новог дужда, тај се морао тако да вери (венча) са морем јадранским; па у знак те везе, морао је да баци у море златан прстен.

Сад се прстење носи и ради украса, и да њиме писма печате, али најлепше и најзначајније је, кад момак испросивши девојку, један прстен њој на руку метне а други себи задржи, а свештеник им пред олтаром прстенове промене. Тај прстен („бурма“) треба да значи верност до гроба; тај се прстен ни са мртваца не скида, већ га и у гроб собом понесе.

Прибележио Р.

СРПСКА НАРОДНА ПЕСМА.

Кад свати седају за трпезу.

Посади се, домаћине, нека ти је част,
Међу браћом и дружином вазда
поштен глас!

Посади се, првијенче, нека ти је част,
Међу браћом и дружином вазда поштен
глас!

Посади се, стари свате, нека ти је част,
Међу браћом и дружином вазда поштен
глас!

Посади се кум' вјенчани, нека ти је част,
Међу браћом и дружином вазда поштен
глас!

Посад'те се два ђевера, нека вам је част,
Међу браћом и дружином вазда поштен
глас!

Посад'те се сви сватови, нека вам је част,
Међу браћом и дружином вазда поштен
глас!

СЕЉАК И КРАСТАВЦИ.

— Из збирке „прича за децу“ грофа Лава Н. Толстоја. —

Пошао сељак да краде код баштована краставце. Докраде се до краставаца па помисли: „ето, понећу сад торбу краставаца, па ћу их продати; од тих новаца ћу купити кокошку. Кокошка ће ми нанети јаја, ја ћу је насадити и излећиће ми много пилића. Отхранићу пилиће, продаћу их и купићу прасе — крмачицу; крмачица ће мени опрацити прасади. Њих ћу продати, па ку-

пити кобилу, да ми ождреби ждребади. Ждребад ћу однеговати и продати; е, онда могу већ и кућу купити и башту подићи. Подићи ћу лепо башту и ограрити је па посејати краставце, но нећу дати, да ми се краду, него ћу наместити оштре чуваре. Најмићу чуваре, наместићу их код краставаца а сам ћу им тек прићи онако из небуха, ма од куд, па повикнути: еј, еј — чувајте боље

те краставце!“ Ту се наш сељак про-
дера, што га је грло носило. Но то за-
чуше стражари, потекоше и излемаше
нашег сељака.

О томе имамо и ми Срби једну
кратку причу:

Ево је:

Пошла девојка у варош на пазар.
На глави је носила шавољ пун лонаца
са млеком, кајмаком, сиром и скорупом.
Уз пут узе овако премишљати. „Док
продам млеко и сир, отићи ћу у болту,
па ћу накуповати лених повезача и су-
кања. Лепо ћу се оденути и наместити,

па кад пођем пијацом, наићи ће офи-
цири, па ће ми се све, овако клањати...“
Ту се девојана поклониле скоро до земље
а с главе појурише пуни лонци смока
и сви се поразбијаше. — Она је про-
шла додуше, боље него онај руски се-
љак, али је свакојачко и она могла, ако
је хтела, научити, да не ваља унапред
правити рачуне на сигурно, и да не би-
ва увек онако, како би хтео. Да се није
сувише задала за својим плановима, од-
нела би у варош читаве и пуне лонце,
и примила би за њих новце — а офи-
цири макар јој се и не поклонили.

ПАБИРИЦИ

из дела Јована Суботића.

Зар би правда ту цјену имала
Кад би мање од главе врједила.

Који своје клати даје овце
А не стане за кожом курјаку,

Није врједан једне имат' овце.

Зрелом класу сри с цјесмом долази.

Које сузе у правди ронимо
У драго се стварају камење.

Даштања

I За мању децу.

1., А. А. В. И. Ј. Р. Т. Ш.

Од ових осам слова састави две
речи, које да означавају једно исто.

2., А. А. А. В. Г. Њ. О. Р. Т.

Од ових девет слова састави две
речи, које да означавају једно исто.

3., (*Шаливо ишање.*) Која је баба нај-
млађа?

4., Која су то два цвета, од којих сваки
има по два слога, а оба су им сло-
га једнака? **Ђ. Р**

II. За одраслије

5., КАНРОБ ОБЗИР НАТЕМПО.

Размести слова у свакој речи, па
да ти изађе једна реченица.

Светисл. Николајевић.

6., (*Шаливо ишање.*) Ја водим људе
из Београда у Неготин, а из Него-
тина у Београд, па ипак се ни-
кад не мичем с места. Погоди ко сам.

7., (*Аршмогриф.*)

1. 2 3. 4. 5 6. 7. 8. Женско име.

1. 2. 3. Бежи од њега!

2. 1. 4. Има сваки човек.

3. 4. 5. Тица

4. 3. 4. Ко то изгуби никад му се не
поврати

5. 2. 3. Није мокро.

7. 8. Животиња.

3. 6. 7. 8. Пије се.
5. 6. 7. 3. 8. И то је женско име.
Ил. Комосар.

8., (*Једначица*). Анка и Јула две су другарице. Анка је рођена месеца маја, а — —
Дано М. Јовановић.

9., 1. 2. 3. 4. 5. Зелено је и хладно.
4. 5. 1. 2. 3. Црвено и вруће.
Лепосава Н. Николић.

Решења и имена оних, који реше и на време уредништву јаве штампаће се у броју 15.

РЕШЕЊА ДАШТАЊА

из броја 11-ог.

1., МАЊЕ ЗБОРИ ВИШЕ ТВОРИ.

2.,
У Ј А К
Р И Б А
О Т А Ц
Ш А П А.

3., (*Ребус*.) КРУНА.

4., (*Коњички скок*.) Ко сваког дана по мало добра научи, за кратко ће време гомилу знати.

5., (*Раџунски задашак*).
Живко је имао 54 фор.
Петар је имао 81 фор.
Раде је имао 135 фор.
Свега 270 фор.

6., Преслица.

7., Брисање руку после умивања, — јер кад их обришеш буду сухе! а баш да их и не обришеш и саме би се осушиле.

8., (*Једначица*.) — — а из лонца све куља куља.

9., САВА. ЛАВА.

10., (*Ребус*.) РАЗНО ЈЕ РУЈНО ВИНО.

Стева и Паја Гавриловић гимназисте у Ковиљу, 1 2

3. 8. 9. — Паја Вујевић учен. I. разр. у Н. Саду.
1. 3. 9. — Герасим Ивезић гимн. I. раз. у Крушевцу, 1. 8. 9. — Јелисавета Барако, ученица срп. више дев. шк. у Н. Саду, 1. 2. 3. 7. — Сима и Живко Милутиновић у Панчеву, 1. 2. 4. 8. 9. — Драгиња Мостић ученица 2. разреда у Босн. Градишци, 1. 4. 5. — Милена Коларовић у Ср. Карловцима, 1. 2. 3. 5. 8. 9. — Остоја С. Ерцег у Љенници, 2. 4. 8. — Милутин Златановић ученик IV. разр. грађ. шк. у Вршцу, 1. 2. 3. 4. 8. 9. — Милош Милошевић ђак у Вршцу, 1. 2. 3. 4. 6. 8. 10. — Аркадије Татић у Будим-Пешти, 1. 4.

НОВИЈЕ КЊИГЕ.

Serbi-sch-croatische Dichtungen. Deutsch von Svetozar Manojlović. Треће знатно умножено издање. У Бечу 1888. Цена 3 фор.

ИСПРАВКА.

— У 12 броју „Невена“, у чланку „Магнет“ од Толстоја, поткрала се на стр. 182, с десна, ред 4. од горе једна штампарека погрешка: место *чаурица* треба да стоји *чашница* Молимо наше читаоце, да то исправе.

САДРЖАЈ: Вукосава, песма (са сликом) од Вукосавиног чике. — Једна турска прича. — Песма младог мрнарца од Јов. Манојловића. — Не суди рђаво о ближњему. — Неколико пословица источних народа, (Араба, Турака и Персијана.) — Бедујин на молитви, (слика). — Лутка, од тетке Соке. — Александар велики. — Проклета мува, (са девет слика) — Песма народна. — Тигар. — Магнет. Приповетка из физике. За децу написао гр Лав Н. Толстој. — Анаграми. — Нешто о прстењу. — Српска народна песма. — Сељак и краставци, из збирке „прича за децу“ грофа Лава Н. Толстоја. — Пабирци. — Даштања. — Решења даштања. — Новије књиге.

Цена је „Невену“ за Аустро-Угарску: на читаву годину 4 фор., на пола године 2 фор. За Србију, Црну Гору и за остале крајеве 10 динара или 5. фор. у банкама на читаву годину, односно 5 динара или 2 фор. 50 новч. на пола године. — Сиромашнијим ђацима и свима учитељима даваћемо „Невен“ за четврт цене јефтине т. ј. за три фор. годишње, 1 ф. 50 новч. на по год — а за 75 новч. на три месеца. У Србији и другим земљама 7½ дин. годишње, 4 дин. на по год. — а 2 дин. за три месеца. — Рукописи и све што се односи на редакцију „Невена“ шаље се непосредно власнику и уреднику листа Dr. Jovan Jovanović Wien, Hernalser Girtelstrasse, 9.

Штампарија А. Пајевића у Новом Саду.